

“నుందరకాండ పఠనం”

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే నుందరకాండే

అష్టమస్తర్గః

- 1 స తస్య మధ్యే భవనస్య సంస్థితం
మహద్విమానం మణివజ్రచిత్రితం ।
ప్రతప్తజామ్బూనదజాలకృత్రిమం
దదర్శ వీరః పవనాత్మజః కపిః ॥ 8.1 ॥
- 2 తదప్రమేయాప్రతికారకృత్రిమం
కృతం స్వయం సాధ్వితి విశ్వకర్మణా ।
దివం గతం వాయుపథప్రతిష్ఠితం
వ్యరాజతాదిత్యపథస్య లక్ష్మవత్ ॥ 8.2 ॥
- 3 న తత్ర కించిన్నకృతం ప్రయత్నతో
న తత్ర కించిన్న మహోర్హరత్నవత్ ।
న తే విశేషా నియతాస్పరేష్యపి
న తత్ర కించిన్న మహోవిశేషవత్ ॥ 8.3 ॥
- 4 తపస్సమాధానపరాక్రమార్జితం
మనస్సమాధానవిచారచారిణం ।
అనేకసంస్థానవిశేషనిర్మితం
తతస్తతస్తుల్యవిశేషదర్శనమ్ ॥ 8.4 ॥

5 మనస్సమాధాయ తు శీఘ్రగామినం
దురావరం మారుతతుల్యగామినం ।
మహాత్మనాం పుణ్యకృతాం మహర్దినాం
యశస్వినామగ్ర్యముదామివాలయం ॥ 8.5 ॥

6 విశేషమాలంబ్యవిశేషసంస్థితం
విచిత్రకూటం బహుకూటమణ్డితం ।
మనోభిరామం శరదెందునిర్మలం
విచిత్రకూటం శిఖరం గిరేర్యథా ॥ 8.6 ॥

7 వహంతి యం కుండలశోభితాననా
మహాశనా వ్యోమచరా నిశాచరాః ।
వివృత్తవిధ్వస్తవిశాలలోచనా
మహాజవా భూతగణాస్సహస్రశః ॥ 8.7 ॥

8 వసంతపుష్పోత్కరచారుదర్శనం
వసంతమాసాదపి కాంతదర్శనమ్ ।
స పుష్పకం తత్ర విమానముత్తమం
దదర్శ తద్వానరవీరసత్తమః ॥ 8.8 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

అష్టమః సర్గః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

నవమః సర్గః

9 తస్యాలయవరిష్టస్య మధ్యే విపులమాయతం ।
దదర్శ భవనశ్రేష్ఠం హనూమాన్మారుతాత్మజః ॥ 9.1 ॥

10 అర్థయోజనవిస్తీర్ణమాయతం యోజనం హి తత్ ।
భవనం రాక్షసేంద్రస్య బహుప్రాసాదసంకులమ్ ॥ 9.2 ॥

11 మార్గమాణస్తు వైదేహీం సీతామాయతలోచనాం ।
సర్వతః పరిచక్రామ హనూమానరిసూదనః ॥ 9.3 ॥

12 ఉత్తమం రాక్షసావాసం హనూమానవలోకయన్ ।
ఆససాదాథ లక్ష్మీవాన్ రాక్షసేంద్రనివేశనమ్ ॥ 9.4 ॥

13 చతుర్విషాణైర్విరదైస్త్రివిషాణైస్తథైవ చ ।
పరిక్షిప్తమసంబాధం రక్ష్యమాణముదాయుధైః ॥ 9.5 ॥

14 రాక్షసీభిశ్చ పత్నీభీ రావణస్య నివేశనం ।
ఆహ్వాతాభిశ్చ విక్రమ్య రాజకన్యాభిరావృతమ్ ॥ 9.6 ॥

15 తన్నక్రమకరాకీర్ణం తిమింగలఝషాకులం ।
వాయువేగసమాధూతం పన్నగైరివ సాగరమ్ ॥ 9.7 ॥

16 యా హి వైశ్రవణే లక్ష్మీర్యా చేంద్రే హరివాహనే ।
సా రావణగృహే సర్వా నిత్యమేవాసపాయినీ ॥ 9.8 ॥

17 యా చ రాజ్ఞః కుబేరస్య యమస్య వరుణస్య చ ।
తాదృశీ తద్విశిష్టా వా ఋద్ధీ రక్షో గృహేషిహా ॥ 9.9 ॥

- 18 తస్య హర్షస్య మధ్యస్థం వేశ్మ చాన్యత్సునిర్మితం ।
బహునిర్యూహ సంకీర్ణం దదర్శ పవనాత్మజః ॥ 9.10 ॥
- 19 బ్రహ్మణోఽర్థే కృతం దివ్యం దివి యద్విశ్వకర్మణా ।
విమానం పుష్పకం నామ సర్వరత్నవిభూషితమ్ ।
పరేణ తపసా లేభే యత్కుబేరః పితామహాత్ ॥ 9.11 ॥
- 20 కుబేరమోజసా జిత్వా లేభే తద్రాక్షసేశ్వరః ॥ 9.12 ॥
- 21 ఈహామృగసమాయుక్తైః కార్తస్వరహిరణ్మయైః ।
సుకృతైరాచితం స్తంభైః ప్రదీప్తమివ చ శ్రియా ॥ 9.13 ॥
- 22 మేరుమందరసంకాశైరుల్లిఖద్భిరివాంబరం ।
కూటాగారైశ్చుభాకారైస్సర్వతస్సమలంకృతమ్ ॥ 9.14 ॥
- 23 జ్వలనార్కప్రతీకాశం సుకృతం విశ్వకర్మణా ।
హేమసోపానసంయుక్తం చారుప్రవరవేదికమ్ ॥ 9.15 ॥
- 24 జాలవతాయనైర్యుక్తం కాంచనైస్సాటికైరపి ।
ఇంద్రనీలమహానీలమణిప్రవరవేదికమ్ ॥ 9.16 ॥
- 25 విద్రుమేణ విచిత్రేణ మణిభిశ్చ మహాధనైః ।
నిస్తులాభిశ్చ ముక్తాభిస్తలేనాభివిరాజితమ్ ॥ 9.17 ॥
- 26 చందనేన చ రక్తేన తపనీయనిభేన చ ।
సుపుణ్యగంధినా యుక్తమాదిత్యతరుణోపమమ్ ॥ 9.18 ॥
- 27 కూటాగారైర్వరాకారైర్విధైస్సమలంకృతం ।
విమానం పుష్పకం దివ్యమారురోహ మహాకపిః ॥ 9.19 ॥

- 28 తత్రస్థస్య తదా గంధం పానభక్ష్యాన్నసమ్భవం ।
దివ్యం సమ్మూర్చితం జిఘ్రుద్రూపవంతమివానిలమ్ ॥ 9.20 ॥
- 29 స గంధస్తం మహాసత్త్వం బంధుర్బంధుమివోత్తమం ।
ఇత ఏహీత్యువాచేవ తత్ర యత్ర స రావణః ॥ 9.21 ॥
- 30 తతస్తాం ప్రస్థితశ్శాలాం దదర్శ మహతీం శుభాం ।
రావణస్య మనఃకాంతాం కాంతామివ వరస్త్రియమ్ ॥ 9.22 ॥
- 31 మణిసోపానవికృతాం హేమజాలవిభూషితాం ।
స్ఫాటికైరావృతతలాం దంతాంతరితరూపికామ్ ॥ 9.23 ॥
- 32 ముక్తాభిశ్చ ప్రవాలైశ్చ రూప్యచామీకరైరపి ।
విభూషితాం మణిస్తంభైస్సుబహుస్తంభభూషితామ్ ॥ 9.24 ॥
- 33 సమైర్బజుభిరత్యుచ్చైస్సమన్తాత్సవిభూషితైః ।
స్తంభైః పక్షైరివాత్యుచ్చైర్దివం సంప్రస్థితామివ ॥ 9.25 ॥
- 34 మహత్యా కుథయాస్తీర్ణాం పృథివీ లక్షణాంకయా ।
పృథివీమివ విస్తీర్ణాం సరాష్ట్రగృహమాలినీమ్ ॥ 9.26 ॥
- 35 నాదితాం మత్తవిహగైర్దివ్యగంధాధివాసితాం ।
పరార్థ్యాస్తరణోపేతాం రక్షోధిపనిషేవితామ్ ॥ 9.27 ॥
- 36 ధూమ్రామగరుధూపేన విమలాం హంసపాండురాం ।
చిత్రాం పుష్పోపహారేణ కల్మాషీమివ సుప్రభామ్ ॥ 9.28 ॥
- 37 మనస్సంఘోదజననీం వర్ణస్యాపి ప్రసాధినీం ।
తాం శోకనాశినీం దివ్యాం శ్రియస్సంజననీమివ ॥ 9.29 ॥

- 38 ఇంద్రియాణీంద్రియారైస్తు పంచపంచభిరుత్తమైః ।
తర్చయామాస మాతేవ తదా రావణపాలితా ॥ 9.30 ॥
- 39 స్వర్గోఽయం దేవలోకోఽయమింద్రస్యేయం పురీ భవేత్ ।
సిద్ధిర్వేయం పరా హి స్యాదిత్యమన్యత మారుతిః ॥ 9.31 ॥
- 40 ప్రధ్యాయతేవాపశ్యత్ప్రదీపాంస్తత్ర కాంచనాన్ ।
ధూర్తానివ మహాధూర్తైర్దేవనేన పరాజితాన్ ॥ 9.32 ॥
- 41 దీపానాం చ ప్రకాశేన తేజసా రావణస్య చ ।
అర్చిర్చిర్భూషణానాం చ ప్రదీప్తేత్యభ్యమన్యత ॥ 9.33 ॥
- 42 తతోఽపశ్యత్కుఠాసీనం నానావర్ణామ్బురప్రజం ।
సహస్రం వరనారీణాం నానావేషవిభూషితమ్ ॥ 9.34 ॥
- 43 పరివృత్తేఽర్ధరాత్రే తు పాననిద్రావశం గతం ।
క్రీడితోపరతం రాత్రౌ సుష్యాప బలవత్తదా ॥ 9.35 ॥
- 44 తత్ప్రసుప్తం విరురుచే నిశ్శబ్దాంతరభూషణం ।
నిశ్శబ్దహంసభ్రమరం యథా పద్మవనం మహత్ ॥ 9.36 ॥
- 45 తాసాం సంవృతదంతాని మీలితాక్షాణి మారుతిః ।
అపశ్యత్పద్మగంధీని వదనాని సుయోషితామ్ ॥ 9.37 ॥
- 46 ప్రబుద్ధానీవ పద్మాని తాసాం భూత్వా క్షపాక్షయే ।
పునస్సంవృతపత్రాణి రాత్రావివ బభుస్తదా ॥ 9.38 ॥
- 47 ఇమాని ముఖపద్మాని నియతం మత్తషట్పదాః ।
అమ్బుజానీవ పుల్లాని ప్రార్థయంతి పునః పునః ॥ 9.39 ॥

- 48 ఇతి చామన్యత శ్రీమానుపపత్త్వా మహాకపిః ।
మేనే హి గుణతస్తాని సమాని సలిలోద్భవైః ॥ 9.40 ॥
- 49 సా తస్య శుశుభే శాలా తాభిస్త్రీభిర్విరాజితా ।
శారదీవ ప్రసన్నా ద్యౌస్తారాభిరభిశోభితా ॥ 9.41 ॥
- 50 స చ తాభిః పరివృతశ్శుశుభే రాక్షసాధిపః ।
యథా హ్యడుపతిః శ్రీమాంస్తారాభిరభిసంవృతః ॥ 9.42 ॥
- 51 యాశ్చ్యవంతేఽమ్బురాత్తారాః పుణ్యశేషసమావృతాః ।
ఇమాస్తాస్సంగతాః కృత్వా ఇతి మేనే హరిస్తదా ॥ 9.43 ॥
- 52 తారాణామివ సువ్యక్తం మహతీనాం శుభార్చిషాం ।
ప్రభావర్ణప్రసాదాశ్చ విరేజుస్తత్ర యోషితామ్ ॥ 9.44 ॥
- 53 వ్యావృత్త గురుపీనప్రక్రమీర్ణ వరభూషణాః ।
పానవ్యాయామకాలేషు నిద్రాపహృతచేతసః ॥ 9.45 ॥
- 54 వ్యావృత్తతిలకాః కాశ్చిత్కాశ్చిదుద్భ్రాంతనూపురాః ।
పార్శ్వే గళితహారాశ్చ కాశ్చిత్పరమయోషితః ॥ 9.46 ॥
- 55 ముక్తాహారావృతాశ్చాన్యాః కాశ్చిద్విప్రస్తవాససః ।
వ్యావిద్ధరశనాదామాః కిశోర్య ఇవ వాహితాః ॥ 9.47 ॥
- 56 సుకుండలధరాశ్చాన్యా విచ్ఛిన్నమృదితప్రజః ।
గజేంద్రమృదితాః పుల్లా లతా ఇవ మహావనే ॥ 9.48 ॥
- 57 చంద్రాంశుకిరణాభాశ్చ హారాః కాసాంచిదుత్కటాః ।
హంసా ఇవ బభుస్సుప్తాః స్తనమధ్యేషు యోషితామ్ ॥ 9.49 ॥

- 58 అపరాసాం చ వైదూర్యాః కాదంబా ఇవ పక్షిణః ।
హేమసూత్రాణి చాన్యాసాం చక్రవాకా ఇవాభవన్ ॥ 9.50 ॥
- 59 హంసకారండవాకీర్ణాశ్చక్రవాకోపశోభితాః ।
ఆపగా ఇవ తా రేజుః జఘనైః పుళినైరివ ॥ 9.51 ॥
- 60 కింకిణీజాలసంకోశాస్తా హైమవిపులాంబుజాః ।
భావగ్రాహోయశస్తీరాస్సుప్తా నద్య ఇవా బభుః ॥ 9.52 ॥
- 61 మృదుష్పంగేషు కాసాంచిత్కుచాగ్రేషు చ సంస్థితాః ।
బభూవుర్భూషణానీవ శుభాభూషణరాజయః ॥ 9.53 ॥
- 62 అంశుకాంతాశ్చ కాసాంచిన్ముఖమారుతకంపితాః ।
ఉపర్యుపరివక్త్రాణాం వ్యాధూయంతే పునః పునః ॥ 9.54 ॥
- 63 తాః పతాకా ఇవోద్ధూతాః పత్నీనాం రుచిరస్రభాః ।
నానావర్ణసువర్ణానాం వక్త్రమూలేషు రేజిరే ॥ 9.55 ॥
- 64 వవల్గుశ్చాత్ర కాసాంచిత్కుండలాని శుభార్చిషాం ।
ముఖమారుతసంసర్గాన్మందం మందం సుయోషితామ్ ॥ 9.56 ॥
- 65 శర్కరాసవగంధైశ్చ ప్రకృత్యా సురభిస్సుఖః ।
తాసాం వదన నిశ్చాసస్పిషేవే రావణం తదా ॥ 9.57 ॥
- 66 రావణాననశంకాశ్చ కాశ్చిద్రావణయోషితః ।
ముఖానిస్మ సపత్నీనాముపాజిఘ్రున్పునః పునః ॥ 9.58 ॥
- 67 అత్యర్థం సక్తమనసో రావణే తా వరస్త్రియః ।
అస్వతంత్రాస్సపత్నీనాం ప్రియమేవాచరంస్తదా ॥ 9.59 ॥

- 68 బాహూనుపనిధాయాన్యాః పారిహార్యవిభూషితాన్ ।
అంశుకాని చ రమ్యాణి ప్రమదాస్తత్ర శిశ్యరే ॥ 9.60 ॥
- 69 అన్యా వక్షసి చాన్యస్యాస్తస్యాః కాశ్చిత్పునర్భుజం ।
అపరా త్వంకమన్యస్యాస్తస్యాశ్చాప్యపరా భుజౌ ॥ 9.61 ॥
- 70 ఊరుపార్శ్వకటీప్యప్తమన్యోన్యస్య సమాశ్రితాః ।
పరస్పరనివిష్టాంగ్యో మదస్నేహవశానుగాః ॥ 9.62 ॥
- 71 అన్యోన్యభుజసూత్రేణ స్త్రీమాలాగ్రథితా హి సా ।
మాలేవ గ్రథితా సూత్రే శుశుభే మత్తషట్పదా ॥ 9.63 ॥
- 72 లతానాం మాధవే మాసి పుల్లనాం వాయుసేవనాత్ ।
అన్యోన్యమాలాగ్రథితం సంసక్తకుసుమోచ్చయమ్ ॥ 9.64 ॥
- 73 వ్యతివేష్టితసుస్కంధమన్యోన్యభ్రమరాకులం ।
ఆసీద్వనమివోద్ధూతం స్త్రీ వనం రావణస్య తత్ ॥ 9.65 ॥
- 74 ఉచితేష్వపి సువ్యక్తం న తాసాం యోషితాం తదా ।
వివేకశ్చక్య ఆధాతుం భూషణాంగాంబరస్రజామ్ ॥ 9.66 ॥
- 75 రావణే సుఖసంవిష్టే తాస్త్రియో వివిధస్రభాః ।
జ్వలంతః కాంచనాదీపాః ప్రైక్షంతానిమిషా ఇవ ॥ 9.67 ॥
- 76 రాజర్షిషితృదైత్యానాం గంధర్వాణాం చ యోషితః ।
రాక్షసానాం చ యాః కన్యాస్తస్య కామవశం గతాః ॥ 9.68 ॥
- 77 యుద్ధకామేన తాస్సర్వా రావణేన హృతాః స్త్రియః ।
సమదా మదనేవైవ మోహితాః కాశ్చిదాగతాః ॥ 9.69 ॥

78 న తత్ర కాశ్చిత్రమదాః ప్రసహ్య
 వీర్యోపపన్నేన గుణేన లభాః ।
 న చాన్యకామాపి న చాన్య పూర్వా
 వినా వరాహ్లాం జనకాత్మజాం తామ్ ॥ 9.70 ॥

79 న చాఽకులీనా న చ హీనరూపా
 నాదక్షిణా నానుపచారయుక్తా ।
 భార్యాఽభవత్తస్య న హీనసత్త్వా
 న చాపి కాంతస్య న కామనీయా ॥ 9.71 ॥

80 బభూవ బుద్ధిస్తు హారీశ్వరస్య
 యదీదృశీ రాఘవధర్మపత్నీ ।
 ఇమా యథా రాక్షసరాజభార్యాః
 సుజాతమస్యేతి హి సాధుబుద్ధేః ॥ 9.72 ॥

81 పునశ్చ సోఽచింతయాదార్తరూపో
 ధృవం విశిష్టాగుణతో హి సీతా ।
 అథాఽయమస్యాం కృతవాన్మహాత్మా
 లంకేశ్వరః కష్టమనార్యకర్మ ॥ 9.73 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

నమవః సర్గః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

దశమః సర్గః

82 తత్ర దివ్యోపమం ముఖ్యం స్ఫాటికం రత్నభూషితం ।
 అవేక్షమాణో హనూమాన్ దదర్శ శయనాసనమ్ ॥ 10.1 ॥

83 దాంతకాంచనచిత్రాంగైర్వైడూర్యైశ్చ వరాసనైః ।
 మహార్హస్తరణోపేతైరుపపన్నం మహాధనైః ॥ 10.2 ॥

84 తస్య చైకతమే దేశే సోఽగ్ర్య మాలావిభూషితం ।
 దదర్శ పాణ్డూరచ్ఛత్రం తారాధిపతిసన్నిభమ్ ॥ 10.3 ॥

85 జాతరూపపరిక్షిప్తం చిత్రభానుసమప్రభం ।
 అశోకమాలావితతం దదర్శ పరమాసనమ్ ॥ 10.4 ॥

86 వాలవ్యజనహస్తాభిర్వీజ్యమానం సమంతతః ।
 గంధైశ్చ వివిధైర్బుష్టం వరధూపేన ధూపితమ్ ॥ 10.5 ॥

87 పరమాస్తరణాస్తీర్ణమావికాజినసంవృతం ।
 దామభిర్వరమాల్యానాం సమన్తాదుపశోభితమ్ ॥ 10.6 ॥

88 తస్మిన్ జీమూతసంకాశం ప్రదీప్తోత్తమకుండలం ।
 లోహితాక్షం మహాబాహుం మహారజతవాససమ్ ॥ 10.7 ॥

89 లోహితేనాసులిప్తాంగం చందనేన సుగంధినా ।
 సంధ్యారక్తమివాకాశే తోయదం సతటిర్గణమ్ ॥ 10.8 ॥

90 వృతమాభరణైర్దివ్యైస్సూరూపం కామరూపిణం ।
 సవృక్షవనగుల్మాఢ్యం ప్రసుప్తమివ మందరమ్ ॥ 10.9 ॥

- 91 క్రీడితోపరతం రాత్రౌ వరాభరణభూషితం ।
ప్రియం రాక్షసకన్యానాం రాక్షసానాం సుఖావహం ।
పీత్వాఽపుపరతం చాపి దదర్శ స మహాకపిః ॥ 10.10 ॥
- 92 భాస్వరే శయనే వీరం ప్రసుప్తం రాక్షసాధిపమ్ ॥ 10.11 ॥
- 93 నిశ్చలస్తం యథా నాగం రావణం వానరర్షభః ।
ఆసాద్య పరమోద్విగ్నస్సోఽపాసర్పత్సుభీతవత్ ॥ 10.12 ॥
- 94 అథారోహణమాసాద్య వేదికాంతరమాశ్రితః ।
సుప్తం రాక్షసశార్దూలం ప్రేక్షతేస్మ మహాకపిః ॥ 10.13 ॥
- 95 శుశుభే రాక్షసేంద్రస్య స్వపతశ్చయనోత్తమం ।
గంధహస్తీని సంవిష్టే యథా ప్రప్రవణం మహత్ ॥ 10.14 ॥
- 96 కాంచనాంగదనద్ధౌ చ దదర్శ స మహాత్మనః ।
విక్షిప్తౌ రాక్షసేంద్రస్య భుజావింద్రధ్వజోపమౌ ॥ 10.15 ॥
- 97 ఐరావతవిషాణాగ్రైరాపీడనకృతవ్రణౌ ।
వజ్రోల్లిఖితపీనాంసౌ విష్ణుచక్రపరిక్షతౌ ॥ 10.16 ॥
- 98 పీనౌ సమసుజాతాంసౌ సంగతౌ బలసంయుతౌ ।
సులక్షణనఖాంగుష్ఠౌ స్వంగుళీతలలక్షితౌ ॥ 10.17 ॥
- 99 సంహతౌ పరిఘాకారౌ వృత్తౌ కరికరోపమౌ ।
విక్షిప్తౌ శయనే శుభ్రే పంచశీర్షావివోరగా ॥ 10.18 ॥
- 100 శశక్షతజకల్పేన సుశీతేన సుగంధినా ।
చందనేన పరాఢ్యేన స్వసులిప్తౌ స్వలంకృతౌ ॥ 10.19 ॥

- 101 ఉత్తమస్త్రీవిమృదితౌ గంధోత్తమనిషేవితౌ ।
యక్షపన్నగగంధర్వదేవదానవరావిణౌ ॥ 10.20 ॥
- 102 దదర్శ స కపిస్తస్య బాహూ శయనసంస్థితౌ ।
మందరస్యాంతరే సుప్తౌ మహాహీ రుషితావివ ॥ 10.21 ॥
- 103 తాభ్యాం స పరిపూర్ణాభ్యాం భుజాభ్యాం రాక్షసేశ్వరః ।
శుశుభేఽచలసంకాశః శృంగాభ్యామివ మందరః ॥ 10.22 ॥
- 104 చూతపున్నాగసురభిర్వకుళోత్తమసంయుతః ।
మృష్టాన్నరససంయుక్తః పానగంధపురస్పరః ॥ 10.23 ॥
- 105 తస్య రాక్షససింహస్య నిశ్చక్రామ మహాముఖాత్ ।
శయానస్య వినిశ్చాసః పూరయన్నివ తద్ధృహమ్ ॥ 10.24 ॥
- 106 ముక్తామణివిచిత్రేణ కాంచనేన విరాజితం ।
ముకుటేనాపవృత్తేన కుండలోఽజ్జ్వలితాననమ్ ॥ 10.25 ॥
- 107 రక్తచందనద్ధీన తథా హరేణ శోభినా ।
పీనాయతవిశాలేన వక్షసాభివిరాజితమ్ ॥ 10.26 ॥
- 108 పాండరేణాపవిద్ధేన క్షౌమేణ క్షతజేక్షణం ।
మహార్హేణ సుసంవీతం పీతేనోత్తమ వాససా ॥ 10.27 ॥
- 109 మాషరాశి ప్రతీకాశం నిశ్చలస్తం భుజంగవత్ ।
గాంగే మహతి తోయాన్తే ప్రసుప్తమివ కుంజరమ్ ॥ 10.28 ॥

- 110 చతుర్భుజః కాంచనైః దీపైర్దీప్యమానచతుర్దిశం ।
ప్రకాశీకృతసర్వాంగం మేఘం విద్యుద్గణైరివ ॥ 10.29 ॥
- 111 పాదమూలగతాశ్చాపి దదర్శ సుమహాత్మనః ।
పత్నీస్స ప్రియభార్యస్య తస్య రక్షఃపతేర్ఘోహే ॥ 10.30 ॥
- 112 శశిప్రకాశవదనాశ్చారుకుండలభూషితాః ।
అమ్లానమాల్యాభరణా దదర్శ హరియూధపః ॥ 10.31 ॥
- 113 నృత్తవాదిత్రకుశలా రాక్షసేంద్ర భుజాంకగాః ।
వరాభరణధారిణ్యో నిషణ్ణా దదృశే హరిః ॥ 10.32 ॥
- 114 వజ్రవైడూర్యగర్భాణి శ్రవణాంతేషు యోషితాం ।
దదర్శ తాపనీయాని కుండలాన్యంగదాని చ ॥ 10.33 ॥
- 115 తాసాం చంద్రోపమైర్వక్త్రైశ్చుభైర్లలితకుండలైః ।
విరరాజ విమానం తన్నభస్తారాగణైరివ ॥ 10.34 ॥
- 116 మదన్యాయామఖిన్నాస్తా రాక్షసేంద్రస్య యోషితః ।
తేషు తేష్వవకాశేషు ప్రసుప్తాస్తనుమధ్యమాః ॥ 10.35 ॥
- 117 అంగహారైస్తథైవాన్యా కోమలైర్బృత్తశాలినీ ।
విన్యస్తశుభసర్వాంగీ ప్రసుప్తా వరవర్ణినీ ॥ 10.36 ॥
- 118 కాచిద్వీణాం పరిష్వజ్య ప్రసుప్తా సంప్రకాశతే ।
మహానదీప్రకీర్ణేవ నఖినీ పోతమాశ్రితా ॥ 10.37 ॥

- 119 అన్యాకక్షగతేనైవ మడ్డుకేనాసితేక్షణా ।
ప్రసుప్తా భామినీ భాతి బాలపుత్రేవ వత్సలా ॥ 10.38 ॥
- 120 పటహం చారు సర్వాంగీ పీడ్య శేతే శుభస్తనీ ।
చిరస్య రమణం లబ్ధ్వా పరిష్వజ్యేవ భామినీ ॥ 10.39 ॥
- 121 కాచిద్వంశం పరిష్వజ్య సుప్తా కమలలోచనా ।
రహః ప్రియతమం గృహ్య సకామేవ చ కామినీ ॥ 10.40 ॥
- 122 విపంచీం పరిగృహ్యన్యా నియతా నృత్తశాలినీ ।
నిద్రావశమనుప్రాప్తా సహ కాంతేవ భామినీ ॥ 10.41 ॥
- 123 అన్యా కనక సంకాశైర్బ్రుదుపీనైర్మనోరమైః ।
మృదంగం పరిపీడ్యాంగైః ప్రసుప్తా మత్తలోచనా ॥ 10.42 ॥
- 124 భుజసార్వాంతరస్థేన కక్షగేన కృశోదరీ ।
పణవేన సహానింద్యా సుప్తా మదకృతశ్రమా ॥ 10.43 ॥
- 125 డిండిమం పరిగృహ్యన్యా తథైవాసక్త డిండిమా ।
ప్రసుప్తా తరుణం వత్సముపగూహ్యేవ భామినీ ॥ 10.44 ॥
- 126 కాచిదాడంబరం నారీ భుజసంయోగపీడితం ।
కృత్వా కమలపత్రాక్షీ ప్రసుప్తా మదమోహితా ॥ 10.45 ॥
- 127 కలశీమపవిద్ధ్యాన్యా ప్రసుప్తా భాతి భామినీ ।
వసంతే పుష్పశబలా మాలేవ పరిమార్జితా ॥ 10.46 ॥

- 128 పాణిభ్యాం చ కుచౌ కాచిత్సవర్ణకలశోపమౌ ।
ఉపగూహ్యోబలా సుప్తా నిద్రాబలపరాజితా ॥ 10.47 ॥
- 129 అన్యా కమలపత్రాక్షీ పూర్ణేందు సదృశాననా ।
అన్యామాలింగ్య సుశ్రోణీం ప్రసుప్తా మదవిహ్వలా ॥ 10.48॥
- 130 ఆతోద్యాని విచిత్రాణి పరిష్వజ్య వరస్త్రియః ।
నిపీడ్య చ కుచైస్సుప్తాః కామిన్యః కాముకానివ ॥ 10.49 ॥
- 131 తాసామేకాంతవిన్యస్తే శయానాం శయనే శుభే ।
దదర్శ రూపసంపన్నామపరాం స కపిః స్త్రియమ్ ॥ 10.50 ॥
- 132 ముక్తామణిసమాయుక్తైర్బుష్పకైస్సువిభూషితాం ।
విభూషయంతీమివ తత్స్వశ్రియా భవనోత్తమమ్ ॥ 10.51 ॥
- 133 గౌరీం కనకవర్ణాంగీమిష్టామంతఃపురేశ్వరీమ్ ।
కపిర్మందోదరీం తత్ర శయానాం చారురూపిణీమ్ ॥ 10.52॥
- 134 స తాం దృష్ట్వా మహాబాహుర్బుష్పితాం మారుతాత్మజః ।
తర్కయామాస సీతేతి రూపయౌవనసంపదా ।
హర్షేణ మహతా యుక్తో ననంద హరియూథపః ॥ 10.53 ॥
- 135 ఆస్ఫోటయామాస చుచుంబ పుచ్చం
ననంద చిక్రీడ జగౌ జగామ
స్తంభానరోహన్నిపపాత భూమౌ
నిదర్శయన్ స్వాం ప్రకృతిం కపీనామ్ ॥ 10.54 ॥

**ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
సుందరకాండే దశమస్కంధః**

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

ఏకాదశః స్కంధః

- 136 అవధూయ చ తాం బుద్ధిం బభూవావస్థితస్తదా ।
జగామ చాఽపరాం చింతాం సీతాం ప్రతి మహాకపిః ॥ 11.1 ॥
- 137 న రామేణ వియుక్తా సా స్వప్తుమర్హతి భామినీ ।
న భోక్తుం నాప్యలంకర్తుం న పానముపసేవితుమ్ ॥ 11.2 ॥
- 138 నాన్యం నరముపస్థాతుం సురాణామపి చేశ్వరమ్ ।
న హి రామసమః కశ్చిద్విద్యతే త్రిదశేష్యపి ।
అన్యేయమితి నిశ్చిత్య పానభూమౌ చచార సః ॥ 11.3 ॥
- 139 క్రీడితేనాపరాః క్లాంతా గీతేన చ తథాఽపరాః ।
నృతేన చాపరాః క్లాంతాః పానవిప్రహతాస్తథా ॥ 11.4 ॥
- 140 మురజేషు మృదంగేషు పీఠికాసు చ సంస్థితాః ।
తథాస్తరణముఖ్యేషు సంవిష్టాశ్చాపరాః స్త్రియః ॥ 11.5 ॥
- 141 అంగనానాం సహస్రేణ భూషితేన విభూషణైః ।
రూపసల్లాపశీలేన యుక్తగీతార్థభాషిణా ॥ 11.6 ॥
- 142 దేశకాలాభియుక్తేన యుక్తవాక్యాభిధాయినా ।
రతాభిరతసంసుప్తం దదర్శ హరియూథపః ॥ 11.7 ॥
- 143 తాసాం మధ్యే మహాబాహుః శుశుభే రాక్షసేశ్వరః ।
గోష్ఠే మహతి ముఖ్యానాం గవాం మధ్యే యథా వృషః ॥ 11.8 ॥

- 144 స రాక్షసేంద్రః శుశుభే తాభిః పరివృతస్వయమ్ ।
కరేణుభిర్యథారణ్యే పరికీర్ణో మహద్విపః ॥ 11.9 ॥
- 145 సర్వకామైరుపేతాం చ పానభూమిం మహాతమః ।
దదర్శ హరిశార్దూలస్తస్య రక్షఃపతేర్భహే ॥ 11.10 ॥
- 146 మృగాణాం మహిషాణాం చ వరాహాణాం చ భాగశః ।
తత్ర న్యస్తాని మాంసాని పానభూమౌ దదర్శ సః ॥ 11.11 ॥
- 147 రాకేషు చ విశాలేషు భాజనేష్వర్ణభక్షితాన్ ।
దదర్శ హరిశార్దూలో మయూరాన్ కుక్కుటాంస్తథా ॥11.12॥
- 148 వరాహ వార్ధాణసకాన్ దధిసౌవర్చలాయుతాన్ ।
శల్యాన్ మృగమయూరాంశ్చ హనూమానస్వవైక్షత ॥ 11.13 ॥
- 149 క్రకరాన్వివిధాన్ సిద్ధాన్ చకోరానర్థభక్షితాన్ ॥ 11.14 ॥
మహిషానేకశల్యాంశ్చ ఛాగాంశ్చ కృతనిష్ఠితాన్ ।
- 150 లేహ్యసుచ్చావచాన్వేయాన్ భోజ్యాని వివిధాని చ ॥ 11.15 ॥
- 151 తథాష్టలవణోత్తంసైర్వివిధైరాగషాడవైః ।
హారనూపురకేయూరైరపవిదైర్మహాధవైః ॥ 11.16 ॥
- 152 పానభాజనవిక్షిప్తైః ఫలైశ్చ వివిధైరపి ।
కృతపుష్పోపహారా భూః అధికం పుష్యతి శ్రియమ్ ॥ 11.17॥
- 153 తత్ర తత్ర చ విన్యస్తైః సుశ్లేష్టైః శయనాసవైః ।
పానభూమిర్వినా వహ్నిం ప్రదీప్తేవోపలక్ష్యతే ॥ 11.18 ॥

- 154 బహుప్రకారైర్వివిధైర్వరసంస్కారసంస్కృతైః ।
మాంసైః కుశలసంయుక్తైః పానభూమిగతైః పృథక్ ॥ 11.19॥
- 155 దివ్యాః ప్రసన్నా వివిధాః సురాః కృతసురా అపి ।
శర్కరాసవమాధ్వీకపుష్పాసవఫలాసవాః ॥ 11.20 ॥
- 156 వాసచూర్ణైశ్చ వివిధైః దృష్టాస్తైస్తైః పృథక్ పృథక్ ।
సంతతా శుశుభే భూమిర్మాత్రైశ్చ బహుసంస్థితైః ॥ 11.21 ॥
- 157 హిరణ్మయైశ్చ వివిధైర్భాజనైః స్ఫాటికైరపి ।
జామ్బూనదమయైశ్చాన్వైః కరకైరభిసంవృతా ॥ 11.22 ॥
- 158 రాజతేషు చ కుంభేషు జామ్బూనదమయేషు చ ।
పానశ్రేష్ఠం తదా భూరి కపిస్తత్ర దదర్శ హ ॥ 11.23 ॥
- 159 సోఽపశ్యచ్ఛాతకుంభాని శీఘోర్మణిమయాని చ ।
రాజతాని చ పూర్ణాని భాజనాని మహాకపిః ॥ 11.24 ॥
- 160 క్వచిదర్ధావశేషాణి క్వచిత్పీతాని సర్వశః ।
క్వచిన్వైవ ప్రపీతాని పానాని స దదర్శ హ ॥ 11.25 ॥
- 161 క్వచిద్భుక్త్యాంశ్చ వివిధాన్ క్వచిత్పానాని భాగశః ।
క్వచిదన్నావశేషాణి పశ్యన్వై విచచార హ ॥ 11.26 ॥
- 162 క్వచిత్ప్రభిష్టైః కరకైః క్వచిదాలోలితైర్క్షుతైః ।
క్వచిత్సంస్కృతమాల్యాని జలాని చ ఫలాని చ ॥ 11.27 ॥

- 163 శయనాన్యత్ర నారీణాం శుభ్రాణి బహుధా పునః ।
పరస్పరం సమాశ్లిష్య కాశ్చిత్సుప్తా వరాంగనాః ॥ 11.28 ॥
- 164 కాశ్చిచ్ఛ వస్త్రమన్యస్యాః స్వపంత్యాః పరిధాయ చ ।
ఆహృత్య చాబలాసుప్తాః నిద్రాబలపరాజితాః ॥ 11.29 ॥
- 165 తాసాముచ్ఛ్వాసవతేన వస్త్రం మాల్యం చ గాత్రజం ।
నాత్యర్థం స్పందతే చిత్రం ప్రాప్యమందమివానిలమ్ ॥ 11.30 ॥
- 166 చందనస్య చ శీతస్య శీఘోర్మధురసస్య చ ।
వివిధస్య చ మాల్యస్య ధూపస్య వివిధస్య చ ।
బహుధా మారుతస్తత్ర గంధం వివిధముద్వహన్ ॥ 11.31 ॥
- 167 రసానాం చందనానాం చ ధూపానాం చైవ మూర్ఛితః ।
ప్రవవౌ సురభిర్గంధో విమానే పుష్పకే తదా ॥ 11.32 ॥
- 168 శ్యామావదాతాస్తతాన్యాః కాశ్చిత్కృష్ణా వరాంగనాః ।
కాశ్చిత్ కాంచనవర్ణాంగ్యః ప్రమదా రాక్షసాలయే ॥ 11.33 ॥
- 169 తాసాం నిద్రా వశత్వాచ్ఛ మదనేన విమూర్ఛితం ।
పద్మినీనాం ప్రసుప్తానాం రూపమాసీద్యథైవ హి ॥ 11.34 ॥
- 170 ఏవం సర్వమశేషేణ రావణాంతఃపురం కపిః ।
దదర్శ సుమహాతేజాః న దదర్శ చ జానకీమ్ ॥ 11.35 ॥

- 171 నిరీక్షమాణశ్చ తదా తాః స్త్రియః స మహాకపిః ।
జగామ మహతీం చింతాం ధర్మసాధ్యసశంకితః ।
పరదారావరోధస్య ప్రసుప్తస్య నిరీక్షణం ॥ 11.36 ॥
- 172 ఇదం ఖలు మమాత్యర్థం ధర్మలోపం కరిష్యతి ।
న హి మే పరదారాణాం దృష్టిర్విషయవర్తినీ ॥ 11.37 ॥
- 173 అయం చాత్ర మయా దృష్టః పరదారపరిగ్రహః ॥11.38 ॥
- 174 తస్య ప్రాదురభూచ్ఛింతా పునరన్యా మనస్వినః ।
నిశ్చితైకాంతచిత్తస్య కార్యనిశ్చయదర్శినీ ॥ 11.39 ॥
- 175 కామం దృష్టా మయా సర్వా విశ్వస్తా రావణాస్త్రియః ।
న హి మే మనసః కించిద్వైకృత్యముపపద్యతే ॥ 11.40 ॥
- 176 మనో హి హేతుస్సర్వేషామింద్రియాణాం ప్రవర్తనే ।
శుభాశుభాస్వవస్థాసు తచ్ఛ మే సువ్యవస్థితమ్ ॥ 11.41 ॥
- 177 నాన్యత్ర హి మయా శక్యా వైదేహీ పరిమార్గితుం ।
స్త్రియో హి స్త్రీషు దృశ్యంతే సదా సంపరిమార్గణే ॥ 11.42 ॥
- 178 యస్య సత్త్వస్య యా యోనిస్తస్యాం తత్పరిమార్గ్యతే ।
న శక్యా ప్రమదా నష్టా మృగీషు పరిమార్గితుమ్ ॥ 11.43 ॥
- 179 తదిదం మార్గితం తావచ్ఛుద్దేన మనసా మయా ।
రావణాంతఃపురం సర్వం దృశ్యతే న చ జానకీ ॥ 11.44 ॥

- 180 దేవగంధర్వకన్యాశ్చ వాగకన్యాశ్చ వీర్యవాన్ ।
అవేక్షమాణో హనూమాన్ వైవాపశ్యత జానకీమ్ ॥ 11.45 ॥
- 181 తామపశ్యన్కపిస్తత్ర పశ్యంశ్చాన్యా వరస్త్రియః ।
అపక్రమ్య తదా వీరః ప్రధ్యాతుముపచక్రమే ॥ 11.46 ॥
- 182 స భూయస్తు పరం శ్రీమాన్ మారుతిర్యత్నమాస్థితః ।
ఆపానభూమిముత్పుజ్య తద్విచేతుం ప్రచక్రమే ॥ 11.47 ॥

ఇత్యార్షే వాల్మీకీయే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికాండే సుందరకాండే

ఏకాదశః సర్గః